

Waldemar Polak

Uniwersytet Gdański

KAPITAŁ ZAGRANICZNY W GMINIE WROCŁAW W UJĘCIU SEKTOROWYM

1. Wstęp

Lata dziewięćdziesiąte to okres charakteryzujący się nasilaniem procesów integracyjnych i globalizacji współczesnej gospodarki. Dużą rolę w tych zmianach odgrywają bezpośrednie inwestycje zagraniczne [Polak 2004, s. 76-77]. Zróżnicowany charakter firm, które podejmowały inwestycje bezpośrednie, spowodował, że ocena efektów działalności BIZ nie jest jednoznaczna. Zależy ona zarówno od uwarunkowań społeczno-gospodarczych regionu napływu kapitału, jak i od uwarunkowań przedsiębiorstwa. Do rozwoju inwestycji bezpośrednich szczególnie zachęcają: zaostarzająca się konkurencja, nowe technologie, procesy prywatyzacyjne oraz polityka rządowa. Przechodzenie z gospodarki centralnie planowanej na gospodarkę rynkową w Polsce spowodowało dołączenie również jej do walki konkurencyjnej o kapitał. Inwestycje zagraniczne odgrywają istotną rolę w tym regionie jako środek presji na rzecz nowoczesnego prawa gospodarczego, prywatyzacji i większej konkurencji [Polak 2002; Pakulska, Poniatowska-Jaksch 2004; Karaszewski 2004].

Zmiany w gospodarce, jakie nastąpiły na początku lat dziewięćdziesiątych, a szczególnie te, które dotyczyły prawodawstwa gospodarczego i przemian instytucjonalnych, stworzyły sprzyjające warunki dla inwestorów zagranicznych, którzy ulokowali swój kapitał w formie BIZ w Polsce, w tym także na terenie województwa dolnośląskiego.

Inwestorzy zagraniczni coraz bardziej zaczęli doceniać położenie geograficzne tego województwa, potencjał gospodarczy podmiotów działających na tym terenie oraz możliwości inwestycyjne, jakie stwarza im miasto i gmina Wrocław.

2. Determinanty napływu kapitału zagranicznego do gminy Wrocław

Wrocław jest miastem atrakcyjnym dla działalności inwestycyjnej. Najważniejsze jego atuty to:

- duży lokalny rynek i jego chłonność, powiązane z zamożnością społeczności lokalnej i jej aktywnością gospodarczą;
- czynnik ludzki, tj. jakość lokalnego rynku pracy oraz klimatu społecznego dla inwestycji; poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych mieszkańców Wrocławia jest oceniany jako wysoki, a Wrocław uznawany jest za centrum oświaty, nauki, kultury i sztuki;
- infrastruktura techniczna oraz infrastruktura otoczenia biznesu, aktywne działania podejmowane przez władze lokalne zmierzające do poprawy jej stanu; różnorodność sektorowa przemysłu, handlu i usług uodparnia na wahania koniunktury gospodarczej, stwarzając jednocześnie szerokie możliwości współpracy gospodarczej;
- dostępność interpretowana jako położenie miasta w stosunku do ważnych szlaków komunikacyjnych, biegnących z Europy Zachodniej na wschód i z północy na południe, planowanych autostrad, głównych linii kolejowych, lotnisk, portów i przejść granicznych;
- skuteczność transformacji systemowej i ekonomicznej miasta, uwzględniająca m.in. postępy w zakresie prywatyzacji i restrukturyzacji przemysłu;
- atrakcyjność turystyczna, interpretowana jako bliskość terenów cennych nie tylko pod względem przyrodniczym (parki narodowe, krajobrazowe), zabytków czy muzeów, ale także pod względem wielkości i jakości bazy noclegowej.

Powyższe czynniki przyczyniają się bezsprzecznie do ciągłego rozwoju i wzrostu gospodarczego Wrocławia, potwierdzając tym samym atrakcyjność dla tych, którzy zamierzają zainwestować swój kapitał w tym województwie.

Inwestycje typu „greenfield” są dowodem wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej miasta i najbliższych okolic.

Władze miasta, podejmując działania mające na celu tworzenie warunków do wykorzystania naukowego i przemysłowego potencjału Wrocławia i regionu, przyczyniły się do budowy Dolnośląskiego Inkubatora Naukowo-Technologicznego, który jest obiektem skupiającym różne rodzaje aktywności gospodarczej o profilu innowacyjnym dla przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych bazujących na zaawansowanych technologiach.

Firmy, które zdecydowały się na zakup działki budowlanej i budowanie nowych zakładów („greenfield”), lokalizują swoje inwestycje na ogół poza granicami miasta. Zagraniczny kapitał inwestycyjny o dużej wielkości i niebagatelnym znaczeniu dla miasta znajduje się przy węźle autostradowym, gdzie powstały inwestycje: brytyjskie Cadbury, szwedzka IKEA, holenderskie Makro Cash & Carry, francuska Casto-

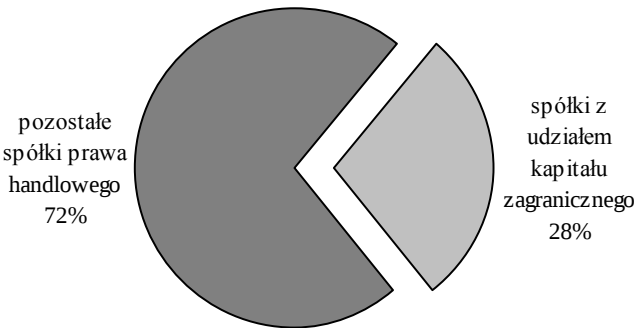
rama, amerykański CARGILL oraz General Bottlers. W 2004 r. ruszyła rozbudowa Castoramy, centrum IKEA oraz TESCO.

Znaczną inwestycję tuż przy granicy Wrocławia, w Mirkowie, uruchomiła niemiecka firma BOSCH – Układy Hamulcowe Sp. z o.o., która zamierza zatrudnić ok. 1000 osób. Ponadto japoński koncern Toyota na terenach należących do strefy ekonomicznej w Jelczu-Laskowicach rozpoczął budowę fabryki silników wysokoprężnych.

Wiele zagranicznych podmiotów zdecydowało się na podjęcie współpracy z firmami polskimi lub na zakup już istniejących obiektów przemysłowych. Z powodzeniem zainwestowały tu VOLVO, otwierając Centrum Przemysłowe, WABCO, 3M nabyło pakiet większościowy Viscoplastu, APSYS, Whirpool, który kupił akcje wiodącego producenta sprzętu AGD w kraju – Polar oraz udziałowiec Pafawagu, tj. Bombardier Transportation. We Wrocławiu zainwestował międzynarodowy potentat – koncern Maco Pharma.

Inwestorzy zagraniczni, lokalizujący swoją działalność na terenie gminy Wrocław i angażujący tutaj swój kapitał, przyczyniają się do szeroko rozumianego rozwoju ekonomicznego miasta m.in. poprzez zmniejszenie bezrobocia dzięki tworzeniu nowych miejsc pracy, przyspieszanie modernizacji struktury gospodarczej, wpływ na wzrost konkurencyjności produkcji i świadczonych usług, zwiększenie wartości eksportu, a także wdrażanie nowych technologii, systemów zarządzania i produkcji. Niemalży wpływ mają także na aktywizację procesów prywatyzacyjnych, jakim podlegają przedsiębiorstwa państwowe działające na terenie gminy Wrocław.

3. Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego oraz wartość zaangażowanego kapitału

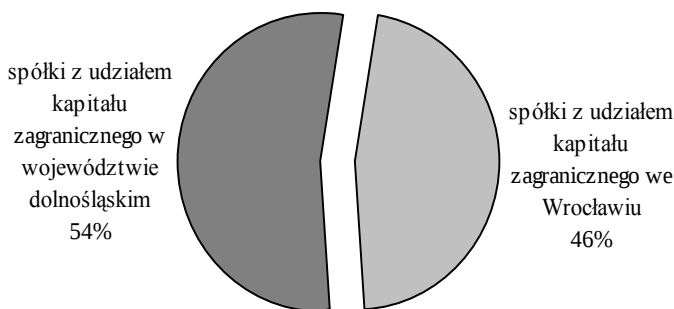

Rys. 1. Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego na tle pozostałych spółek prawa handlowego, zarejestrowanych w gminie Wrocław (stan na dzień 30 czerwca 2005 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego we Wrocławiu, konferencja podsumowująca działalność miasta, grudzień 2005.

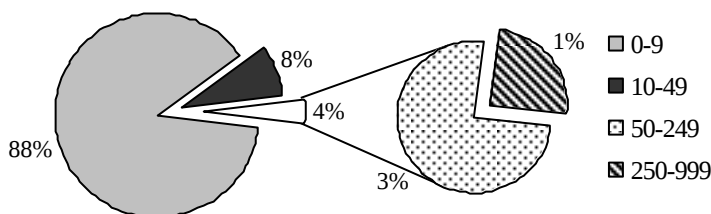
Zapoczątkowane u progu lat dziewięćdziesiątych procesy podejmowania działalności gospodarczej i angażowania kapitału przez zagranicznych inwestorów we Wrocławiu kształtowały się do 1999 r. na stałym poziomie. W latach 2002-2003 odnotowano tendencję spadkową. Według stanu na dzień 30 czerwca 2005 r., spośród 8066 spółek prawa handlowego odnotowanych w rejestrze REGON na terenie gminy Wrocław, 28% to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (rys. 1).

Firmy z udziałem kapitału zagranicznego rejestrowane we Wrocławiu stanowią 46% wszystkich podmiotów z kapitałem obcym rejestrowanych na terenie województwa dolnośląskiego (rys. 2).

Rys. 2. Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego rejestrowanych we Wrocławiu na tle spółek rejestrowanych w województwie dolnośląskim, stan na dzień 30 czerwca 2005 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu, stan na dzień 30 czerwca 2005 r.

Rys. 3. Zatrudnienie w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w gminie Wrocław, stan na dzień 30 czerwca 2005 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Biura Rozwoju Gospodarczego we Wrocławiu, Dział Wspierania Przedsiębiorczości.

Z danych dotyczących stanu zatrudnienia na dzień 30 czerwca 2005 r. (rys. 3), wynika, że 88% firm deklaruje zatrudnienie w przedziale 0-9, następnie 8% w przedziale (10-49), 3% w przedziale (50-249), 1% w przedziale (250-999) i powyżej tysiąca zatrudnionych (m.in. VOLVO Polska Sp. z o.o., WABCO Polska Sp. z o.o., Cussons SA, Polar SA, Bank Zachodni WBK SA, LUKAS Bank SA).

Sam fakt rejestracji przedsiębiorstw nie jest jednoznaczny z prowadzeniem przez nie aktywnej działalności gospodarczej. Znaczna część zarejestrowanych podmiotów w ogóle nie podjęła działalności lub ją zawiesiła, znajduje się w fazie likwidacji lub w stanie upadłości. Informacja o zmianach tylko w nielicznych przypadkach była zgłaszana do rejestru REGON (sytuacji nie zmieniło wprowadzenie w 1995 r. ustawowego obowiązku zgłaszania przez podmioty gospodarcze powyższych sytuacji do rejestru). Powoduje to, że liczba zarejestrowanych podmiotów znacznie przewyższa liczbę jednostek rzeczywiście działających.

Przedmiotem poniższej analizy jest 2102 spółek z udziałem kapitału zagranicznego z siedzibą we Wrocławiu według stanu na dzień 30 czerwca 2005 r., co stanowi reprezentatywną próbę w stosunku do łącznej liczby 2311 tego typu firm rejestrowanych w systemie REGON.

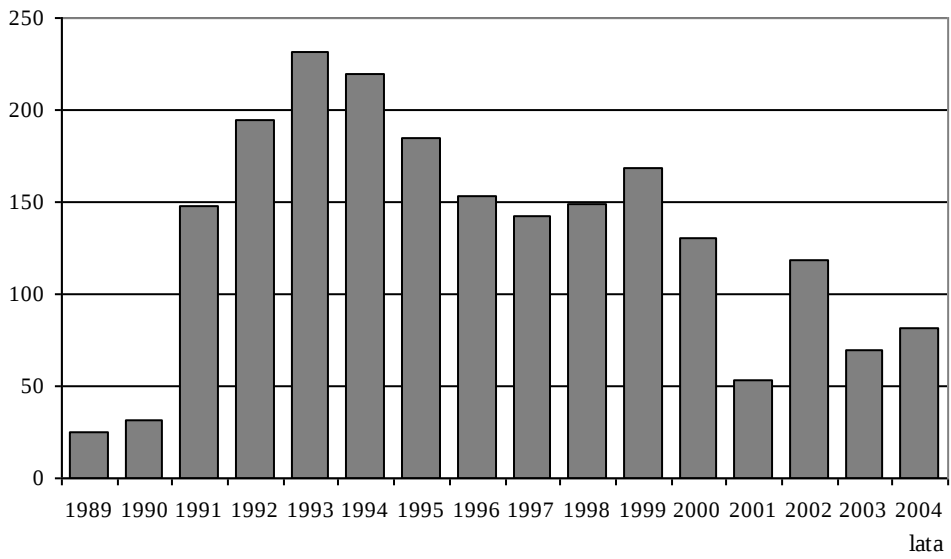
Tabela 1. Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego działających na terenie gminy Wrocław w latach 1989-2004

Rok rejestracji	Liczba spółek
1989	25
1990	32
1991	148
1992	195
1993	232
1994	220
1995	185
1996	153
1997	142
1998	149
1999	168
2000	130
2001	53
2002	119
2003	70
2004	81
Razem	2102

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PAiiIZ 2005 r. oraz Biura Rozwoju Gospodarczego we Wrocławiu, Dział Wspierania Przedsiębiorczości.

Od początku napływu kapitału obcego do Wrocławia w postaci spółek z udziałem kapitału zagranicznego obserwowano wzrost ich liczby. Najkorzystniejszy pod

tym względem był rok 1993, kiedy to zarejestrowano we Wrocławiu 232 spółki z udziałem kapitału zagranicznego (tab. 1).

Rys. 4. Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego w gminie Wrocław w latach 1989-2004

Źródło: jak w tab. 1.

Dominująca część kapitału zagranicznego zaangażowanego w gminie Wrocław pochodzi z trzech krajów: Irlandii (Bank Zachodni WBK SA 746,7 mln USD), Niemiec i Francji (LUKAS Bank SA 262 mln USD). Inwestowany w gminie Wrocław kapitał zagraniczny w dominującym stopniu napływa z krajów europejskich.

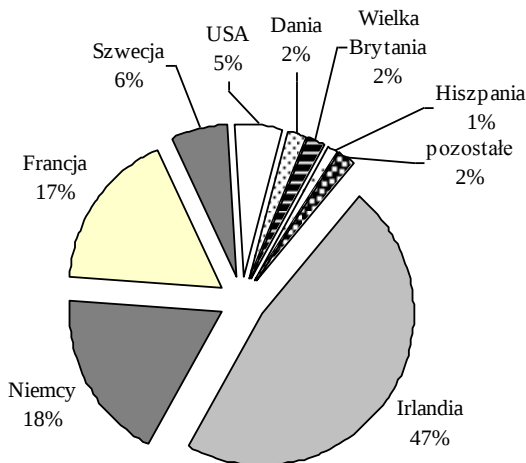
Tabela 2. Kapitał zagraniczny (zakładowy) zaangażowany w gminie Wrocław według kraju pochodzenia inwestora (w USD), stan na dzień 30 czerwca 2005 r.

Lp.	Kraj pochodzenia	Kapitał zakładowy (w USD)
1	2	3
1	Irlandia	746 700 000
2	Niemcy	275 787 847
3	Francja	265 951 966
4	Szwecja	87 095 580
5	USA	71 147 329
6	Dania	36 686 271
7	Wielka Brytania	28 966 495
8	Hiszpania	16 269 428
9	Kanada	8 071 331
10	Szwajcaria	5 842 368
11	Jugosławia	6 324 666

1	2	3
12	Luksemburg	4 031 831
13	Austria	3 497 850
14	Włochy	3 175 325
15	Holandia	2 553 356
16	Liechtenstein	2 088 998
17	Rosja	1 974 592
18	Czechy	1 173 289
19	Belgia	782 153
20	Bułgaria	621 060
21	Wietnam	409 203
22	Grecja	343 743
23	Norwegia	333 843
24	Finlandia	278 807
25	Ukraina	131 819
26	Białoruś	118 748
27	Australia	69 902
28	Kajmany	46 100
29	Słowacja	42 362
30	Chiny	33 780
31	Tajwan	32 138
32	Indie	18 448
33	Turcja	15 283
34	Nowa Zelandia	14 675
35	Libia	14 088
36	Portugalia	12 994
37	Węgry	12 758
38	Izrael	12 427
39	Armenia	11 641
40	Mongolia	9 943
41	Gruzja	4 464
42	Albania	4 320
43	Maroko	4 051
44	Malta	4 011
45	Nigeria	2 995
46	Gwinea	2 535
47	Algieria	2 466
48	Kazachstan	2 041
49	Jordania	1 911
50	Litwa	1 907
51	Oman	1 770
52	Kambodża	1 633
53	Japonia	1 446
54	Angola	1 435
55	Syria	1 394
56	Rumunia	1 142
57	Chorwacja	1 090
58	Pakistan	786
59	Międzynarodowy	55 192 739

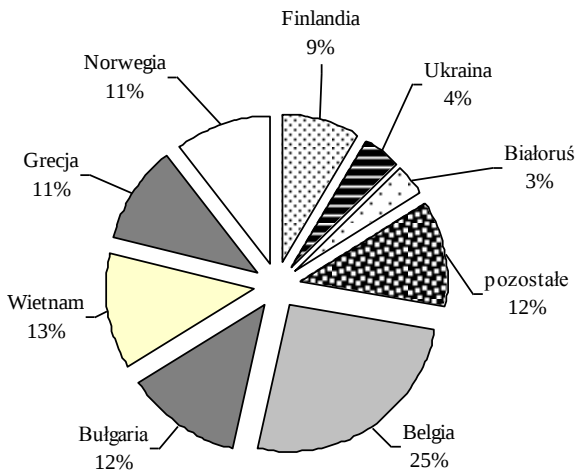
Źródło: Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych, Warszawa 2005.

Obok inwestorów pochodzących z krajów wysoko uprzemysłowionych, takich jak Stany Zjednoczone, Niemcy czy Wielka Brytania, w mieście inwestują również przedsiębiorcy z Dalekiego Wschodu (Wietnam, Tajwan, Chiny).

Rys. 5. Struktura kapitału zagranicznego w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego (kapitał o wartości powyżej 1 mln USD), Wrocław, stan na 30 czerwca 2005 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PAIiIZ, Warszawa 2005.

Rys. 6. Struktura kapitału zagranicznego w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego (kapitał o wartości poniżej 1 mln USD), Wrocław, stan na 30 czerwca 2005 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PAIiIZ, Warszawa 2005.

Pod względem liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego najliczniej reprezentowane są w gminie firmy z udziałem kapitału niemieckiego (954 spółki), a następnie wietnamskiego (198 spółek). Jednocześnie inwestycje te cechuje duży i bardzo duży stopień rozproszenia kapitału.

4. Wybrani inwestorzy zagraniczni – struktura sektorowa kapitału zakładowego spółek

Wyboru poniższych inwestorów dokonano, mając na względzie reprezentatywność kapitału zagranicznego ulokowanego na terenie gminy Wrocław. Poniższy wykaz charakteryzuje kolejno kapitał pochodzący z Niemiec, Wielkiej Brytanii, Szwecji, USA, Szwajcarii i Francji (tab. 3)

Tabela 3. Kapitał pochodzący z wybranych krajów, stan na 30 czerwca 2005 r.

Niemcy

Klasa EKD	Opis klasy EKD	Liczba spółek	Kapitał zakładowy w USD	w %
1	2	3	4	5
J	Pośrednictwo finansowe	5	6 438 609	2,3
D	Działalność produkcyjna	219	151 784 171	55
G	Handel hurtowy i detaliczny	298	16 408 239	5,9
F	Budownictwo	127	25 077 183	9,1
K	Obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów	208	48 683 086	17,6
O	Pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	18	5 298 231	1,9
I	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	26	9 547 927	3,6
C	Górnictwo i kopalnictwo	10	2 732 991	0,9
H	Hotele i restauracje	18	5 933 047	2,2
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo	13	927 058	0,3
N	Ochrona zdrowia i opieka socjalna	3	1 275 271	0,5
M	Edukacja	9	1 682 271	0,7
	Suma	954	275 787 847	100

Wielka Brytania

Klasa EKD	Opis klasy EKD	Liczba spółek	Kapitał zakładowy w USD	w %
D	Działalność produkcyjna	8	15 742 144	54,4
M	Edukacja	3	977 756	3,4
G	Handel hurtowy i detaliczny	11	5 673 237	19,6
K	Obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów	5	2 020 720	7
I	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	3	1 779 866	6,1
H	Hotele i restauracje	2	1 780 369	6,1
F	Budownictwo	1	694	0

Tabela 3, cd.

1	2	3	4	5
O	Pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	1	991 709	3,4
	Suma	34	28 335 922	100

Szwecja

Klasa EKD	Opis klasy EKD	Liczba spółek	Kapitał zakładowy w USD	w %
D	Działalność produkcyjna	13	85 306 665	97,9
G	Handel hurtowy i detaliczny	19	1 542 218	1,8
K	Obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów	10	117 046	0,1
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo	1	64 526	0,1
F	Budownictwo	2	50 621	0,1
M	Edukacja	1	2 138	0
I	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	1	12 377	0
	Suma	47	87 095 580	100

USA

Klasa EKD	Opis klasy EKD	Liczba spółek	Kapitał zakładowy w USD	w %
D	Działalność produkcyjna	12	65 735 256	92,4
G	Handel hurtowy i detaliczny	30	3 298 444	4,6
H	Hotele i restauracje	3	607 134	0,9
K	Obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów	18	463 595	0,7
F	Budownictwo	4	202 381	0,3
J	Pośrednictwo finansowe	2	831 554	1,1
O	Pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	2	5 556	0
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo	2	3 409	0
	Suma	73	71 147 329	100

Szwajcaria

Klasa EKD	Opis klasy EKD	Liczba spółek	Kapitał zakładowy w USD	w %
D	Działalność produkcyjna	10	4 784 335	81,9
G	Handel hurtowy i detaliczny	16	526 914	9
K	Obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów	7	391 748	6,7
J	Pośrednictwo finansowe	1	111 250	1,9
F	Budownictwo	3	21 955	0,4
I	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	2	5 712	0,1
H	Hotele i restauracje	1	454	0
	Suma	40	5 842 368	100

Francja

Klasa EKD	Opis klasy EKD	Liczba spółek	Kapitał zakładowy w USD	w %
D	Działalność produkcyjna	11	66 185	0

Tabela 3, cd.

1	2	3	4	5
F	Budownictwo	1	20 763	0
G	Handel hurtowy i detaliczny	50	2 742 251	1,1
K	Obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów	10	274 191	0,1
O	Pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	2	15 567	0
J	Pośrednictwo finansowe	2	262 860 009	98,8
	Suma	76	265 951 966	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu, Wrocław 2005.

5. Zakończenie

Wysoki potencjał społeczno-gospodarczy Dolnego Śląska jest konsekwencją dużej atrakcyjności inwestycyjnej zarówno dla kapitału zagranicznego, jak i rodzimego, zainwestowanego w latach dziewięćdziesiątych i w późniejszym okresie, tj. do 2005 r. W ujęciu wojewódzkim rola podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego jest tym większa, im wyższy poziom rozwoju społeczno-gospodarczego charakteryzuje dany region [Pakulska, Poniatowska-Jaksch 2004].

Przedstawiona analiza stanu zaangażowanego kapitału zagranicznego w działalność gospodarczą na terenie gminy Wrocław została przeprowadzona na podstawie informacji o kapitale zakładowym spółek zarejestrowanych we Wrocławiu. Z tego względu nie oddaje ona jednak obrazu faktycznego nakładów środków finansowych poniesionych przez zagranicznych inwestorów prowadzących działalność gospodarczą w gminie. Identyfikacja rzeczywistego zaangażowania kapitału zagranicznego jest utrudniona ze względu na brak zunifikowanych źródeł informacji i metod ich pozyskiwania.

Informację o największych inwestycjach zagranicznych powstałych na terenie gminy Wrocław i nakładach inwestycyjnych powyżej 1 mln USD poniesionych przez inwestorów uzyskano z Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych. Powyższa analiza, uwzględniająca stan zaangażowanego kapitału zagranicznego w gminie Wrocław na dzień 30 czerwca 2005 r., dowodzi wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej miasta. Największe zaangażowanie kapitału zagranicznego według stanu na 30 czerwca 2005 r., podobnie jak w poprzednich latach występuje w firmach zajmujących się działalnością produkcyjną, ostatnio również w pośrednictwie finansowym.

Ponadto w latach 1999-2005 nastąpił wzrost zainteresowania inwestorów zagranicznych działalnością związaną z obsługą nieruchomości, wynajmem i działalnością związaną z prowadzeniem interesów.

Literatura

- Biuro Rozwoju Gospodarczego we Wrocławiu, Wrocław 2005.
- Dane Urzędu Miejskiego we Wrocławiu.
- Karaszewski W., *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne. Polska na tle świata*, Wydawnictwo TNOiK „Dom Organizatora”, Toruń 2004.
- Michałków I., *Kapitał zagraniczny: wyzwania i szanse*, DRUKTUR, Warszawa 2004.
- Pakulska T., Poniatowska-Jaksch M., *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Europie Środkowo-Wschodniej. Koncentracja kapitału zagranicznego w Polsce*, SGH, Warszawa 2004.
- Polak W., *Determinanty napływu zagranicznych inwestycji bezpośrednich do Polski w okresie transformacji*, Zeszyty Naukowe nr 43, Akademia Morska w Gdyni, Gdynia 2002.
- Polak W., *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w krajach Europy Środkowowschodniej w latach dziewięćdziesiątych*, Prace Naukowe, Akademia Morska w Gdyni, Gdynia 2004.
- Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych, Warszawa 2005.
- Portal Narodowego Banku Polskiego, www.nbp.pl.
- Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Wrocław 2005.
- www.wroclaw.pl.

FOREIGN CAPITAL IN THE WROCLAW COMMUNE – SECTOR APPROACH

Summary

The scope of the paper is an analysis and assessment of foreign capital investments level in the commune of Wrocław in a sectoral approach for the period till 30th June 2005. changes in the Polish economy observed in the beginning of 1990s (especially these concerning economic legislation and institutional transformations) created good conditions for foreign investors. They allocated their resources in a form of foreign direct investment (FDI) in Poland, including Lower Silesia. Reasons for this are as follows: geographical location of the district, economic capacity of entities operating in this area and investment opportunities created by the city and commune of Wrocław.